

Iran – viimeaikaiset ihmisoikeusloukkaukset

Euroopan parlamentin päätöslauselma 17. marraskuuta 2011 Iranin viimeaikaisista ihmisoikeusrikkomuksista

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon aiemmat päätöslauselmansa Iranista, etenkin ihmisoikeuksia koskevat päätöslauselmat ja erityisesti 7. syyskuuta 2010 ja 20. tammikuuta 2011 antamansa päätöslauselmat,
- ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusneuvoston päätöslauselman 16/9, jossa annettiin toimeksianto Iranin ihmisoikeustilannetta käsittelevälle erityisraportoilijalle,
- ottaa huomioon YK:n ihmisoikeusneuvoston helmikuussa 2010 suorittaman yleisen määräaikaisarvioinnin johdosta annetut 123 suositusta,
- ottaa huomioon, että YK:n ihmisoikeusneuvoston puheenjohtaja nimitti 17. kesäkuuta 2011 Ahmed Shaheedin Iranin ihmisoikeustilanteesta vastaavaksi YK:n erityisraporttoijaksi, ja panee merkille erityisraporttoijan YK:n 66. yleiskokoukselle 23. syyskuuta 2011 antaman väliraportin Iranin ihmisoikeustilanteesta,
- ottaa huomioon YK:n pääsihteerin YK:n 66. yleiskokoukselle 15. syyskuuta 2011 antaman raportin Iranin islamilaisen tasavallan ihmisoikeustilanteesta,
- ottaa huomioon Iranin ihmisoikeusdokumentointikeskuksen 10. kesäkuuta 2011 antaman raportin, jonka mukaan Iranin vankilaviranomaiset käyttävät raiskausta kidutusmenetelmänä;
- ottaa huomioon unionin komission varapuheenjohtajan / ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan 15. ja 26. syyskuuta 2011 antamat julkilausumat ihmisoikeusjuristi Nasrin Sotoudehin vangitsemisesta ja kuuden riippumattoman elokuvaohjaajan pidätyksestä sekä hänen 18. lokakuuta 2011 antamansa julkilausuman elokuvaohjaaja Jafar Panahin ja näyttelijä Marzieh Vafamehrin saamista tuomioista,
- ottaa huomioon, että EU:n rajoittavia toimenpiteitä tiukennettiin 10. lokakuuta 2011 Iranin vakavien ihmisoikeusloukkausten vuoksi,
- ottaa huomioon YK:n yleiskokouksen 18. joulukuuta 2007 antaman päätöslauselman 62/149 ja 18. joulukuuta 2008 antaman päätöslauselman 63/168 kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanon lykkäämisestä,
- ottaa huomioon kansalaisyhteiskuntaa ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan

kansainvälisen yleissopimuksen ja lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen, joiden kaikkien sopimuspuolena Iran on,

- ottaa huomioon Iranin islamilaisen tasavallan perustuslain ja erityisesti sen 23–27 sekä 32–35 artiklat, joissa säädetään sananvapaudesta, kokoontumis- ja yhdistymisvapaudesta, uskonnon harjoittamisen vapaudesta sekä syytettyjen ja pidätettyjen perusoikeuksista;
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 122 artiklan 5 kohdan,
- A. ottaa huomioon Iranin nykyisen ihmisoikeustilanteen, jolle on ominaista järjestelmällinen perusoikeuksien loukkaaminen; ottaa huomioon, että ihmisoikeuksien puolustajat (erityisesti naisten, lasten ja vähemmistöjen oikeuksien puolustajat), toimittajat, bloginpitäjät, taiteilijat, opiskelijajohtajat, juristit sekä ammattiyhdistys- ja ympäristöaktivistit elävät jatkuvasti suuren paineen ja jatkuvan pidätysuhan alaisina;
- B. katsoo, että huolestuttavimmat ongelmat liittyvät kasautuviin oikeushallinnon puutteisiin, kidutukseksi katsottaviin käytäntöihin, pidätettyjen raiskauksiin ja muuhun julmaan tai nöyryyttävään kohteluun, naisten epätasa-arvoiseen kohteluun, uskonnollisten ja etnisten vähemmistöjen vainoamiseen, kansalais- ja poliittisten oikeuksien puuttumiseen ja erityisesti ihmisoikeuksien puolustajien, juristien ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ahdisteluun ja pelotteluun;
- C. ottaa huomioon, että vuoden 2011 ensimmäisen puoliskon aikana Iranissa suoritettujen teloitusten määrä merkitsee, että kuolemantuomioiden määrä asukasta kohti on maassa maailman suurin samalla kun maailmanlaajuisesti suuntauksena on ollut kuolemantuomiosta luopuminen;
- D. ottaa huomioon, että vaikka Iran on kansalaisyhteiskuntaa ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen osapuoli ja kieltää virallisesti alle 18-vuotiaiden teloitukset, useiden eri raporttien mukaan maassa teloitetaan enemmän nuorisorikollisia kuin missään muussa maassa;
- E. ottaa huomioon, että Iranin viranomaiset eivät toistaiseksi ole täyttäneet YK-velvoitteitaan vaan ovat kieltäytyneet yhteistyöstä erityisraportoijan kanssa; ottaa huomioon, että väliraportissa kuvataan ihmisoikeusloukkauksia järjestelmällisiksi ja kerrotaan väkivaltaisten kampanjoiden voimistuneen sekä ilmaistaan huoli kuolemanrangaistuksen lisääntyvästä käytöstä rangaistuksena pikkurikollisuudesta ilman asiamukaista oikeudenkäyntiä, ja panee merkille, että väliraportista käy myös ilmi, että vuonna 2011 on tähän mennessä pantu täytäntöön ainakin 200 virallista teloitusta, Itä-Iranissa sijaitsevassa Mashadin kaupungissa on teloitettu salaisesti 146 ihmistä ja vuonna 2010 maassa teloitettiin salaisesti yli 300 ihmistä;
- F. ottaa huomioon, että myös vankilassa tai oikeudenkäynnin kohteina olevien iranilaisten sukulaisia on pidätetty, kuulusteltu ja uhkailtu Iranin ulkopuolella ja EU:n alueella; ottaa huomioon, että tuhannet iranilaiset ovat paenneet maasta ja saaneet turvapaikan naapurimaista;
- G. ottaa huomioon, että oppositiojohtajia Mir Hossein Mousavia ja Mehdi Karroubia on pidetty laittomasti kotiaarestissa ja heidän liikkumistaan on rajoitettu mielivaltaisesti

14. helmikuuta 2011 alkaen; ottaa huomioon, että nämä johtajat ja heidän poliittisesti aktiiviset puolisonsa ovat ajoittain olleet kadoksissa ja heitä on pidetty pakolla tuntemattomissa paikoissa eikä heidän ole annettu pitää minkäänlaista yhteyttä ystäviinsä ja perheeseensä, minkä vuoksi heillä on ollut suuri vaara joutua kidutetuiksi;
- H. ottaa huomioon, että vuoden 2011 helmikuussa ja maaliskuussa pidettiin satoja ja ainakin kolme ihmistä sai surmansa, kun tuhannet mielenosoittajat lähtivät kaduille tukemaan naapurialueiden arabimaiden demokratialiikkeitä ja protestoimaan oppositiojohtajien Mir Hossein Mousavin ja Mehdi Karroubin vangitsemista vastaan;
- I. ottaa huomioon, että huhtikuussa 2011 turvallisuusjoukot surmasivat Khuzestanin lounaisessa maakunnassa useita kymmeniä mielenosoittajia, joista useimmat olivat etnisiä arabeja, ja pidättivät kymmeniä, ja että kymmeniä ihmisiä pidätettiin ja pahoinpideltiin Azerbaidžanin läntisessä maakunnassa, jossa protestoitiin ympäristömielenosoituksissa Urmia-järven kuivattamista vastaan;
- J. ottaa huomioon, että uskonnollisiin vähemmistöihin kohdistuvat paineet kasvavat jatkuvasti, mikä koskee erityisesti Bahá'í-uskonnon harjoittajia, käännyttäjiä ja toisinajattelevia šiialaisia oppineita; ottaa huomioon, että vaikka Bahá'í-uskonnon harjoittajat ovat maan suurin ei-islamilainen vähemmistö, he kärsivät vakavasta syrjinnästä, kuten koulutuksen epäämisestä, ja toteaa, että meneillään on oikeudenkäynti heidän seitsemää vangittua johtajaansa vastaan ja 100 yhteisön jäsentä on pidätetty; ottaa huomioon, että vuoden 2011 ensimmäisen puoliskon aikana on raportoitu ainakin 207 kristityn pidätyksestä ja että sunnamuslimeja syrjitään edelleen lainsäädännössä ja käytännössä ja heitä estetään käyttämästä täysimääräisesti oikeuttaan uskonnon harjoittamiseen; ottaa huomioon, että valtion tukema häväistyskampanja (šiialaisen) Nematullahi Sufi -liikkeen jäseniä vastaan jatkuu edelleen ja että siinä kaikki mystismin muodot esitetään saatananpalvontana ja vainotaan suufilaisia uskonnonharjoittajia, ja toteaa, että räikein esimerkki tästä on Kavarissa syyskuussa 2011 tehty aseellinen hyökkäys, jossa yksi henkilö sai surmansa ja monet muut loukkaantuivat vakavasti;
- K. ottaa huomioon, että useita islamilaisuudesta luopuneita käännyttäjiä on pidätetty ja että rikoslakiesityksen 225 artiklassa pyritään tekemään kuolemantuomiosta pakollinen miespuolisten syyllisiksi tuomittujen luopioiden rankaisutapa; toteaa, että protestanttipappi Yousef Nadarkhania uhkaa edelleen teloitus uskonnosta luopumisen johdosta;
- L. ottaa huomioon, että vallankumouskaartilla, salaisella palvelulla ja Basij-miliiseilla on aktiivinen rooli Iranin vakavissa ja julmissa sortotoimissa;
- M. ottaa huomioon, että lesbojen, homojen, biseksuaalien ja transihmisten yhteisöjä uhkaillaan ja vainotaan ja niihin kuuluvia rangaistaan julmasti jopa kuolemantuomioilla; ottaa huomioon, että näitä ihmisiä syrjitään heidän seksuaalisen suuntautumisen perusteella muun muassa työn, asunnon, koulutuksen ja terveydenhoidon saannissa ja että he kärsivät sosiaalisesta syrjäytymisestä;
- N. ottaa huomioon, että tunnettujen opiskelija-aktivistien Bahareh Hedayatin, Mahdieh Golroon ja Majid Tavakolin saamia vankeustuomioita jatkettiin kuudella kuukaudella sen jälkeen, kun heitä oli syytetty "hallituksenvastaisesta propagandasta"; ottaa

- huomioon, että 15. syyskuuta 2011 poliittinen aktivisti ja jatko-opiskelija Somayeh Tohidlou sai 50 raipaniskua sen jälkeen kun hän oli suorittanut vuoden pituisen vankilatuomion Evinin vankilassa; ottaa huomioon, että Somayeh Tohidlou oli jo suorittanut 70 päivän vankeustuomion ja että sekä vankilatuomiot että 50 raipaniskua olivat rangaistuksia blogin kirjoittamisesta ja muusta verkkotoiminnasta; ottaa huomioon, että 9. lokakuuta 2011 opiskelija-aktivisti Payman Aref sai 74 raipaniskua ennen vankilasta vapauttamistaan ja että häntä syytettiin Iranin presidentin loukkaamisesta;
- O. ottaa huomioon, että tunnetulle iranilaiselle elokuvaohjaajalle Jafar Panahille langetettiin kuuden vuoden vankeusrangaistus ja että tuomio on muutoksenhakumenettelyn jälkeen vahvistettu; ottaa huomioon, että tunnetulle näyttelijälle Marzieh Vafamehrille langetettiin vuoden vankeusrangaistus ja 90 raipaniskua, koska hän oli ollut mukana elokuvassa, jossa kuvattiin taiteilijoiden vaikeita toimintaolosuhteita Iranissa; ottaa huomioon, että 17. syyskuuta 2011 Iranin viranomaiset pidättivät kuusi riippumatonta dokumenttielokuvien tekijää, jotka ovat Mohsen Shahrnazar, Hadi Afarideh, Katayoun Shahabi, Naser Safarian, Shahnam Bazdar ja Mojtaba Mir Tahmaseb, ja että heitä syytetään työskentelystä BBC:n persiankieliselle palvelulle ja vakoilusta kyseisen uutistoimiston nimiin;
- P. ottaa huomioon, että vuodesta 2009 lähtien on ammatinharjoittamisen vuoksi pidätetty kymmeniä juristeja, kuten Nsrin Soutoudeh, Mohammad Seifzadeh, Houtan Kian ja Abdolfattah Soltani; ottaa huomioon, että rauhannobelisti Shirin Ebadi on tosiasiallisesti pakotettu maanpakoon sen jälkeen kun viranomaiset sulki hänen perustamansa ihmisoikeuksien puolustajien tukikeskuksen, ja ottaa huomioon, että poliittisten vankien ja mielipidevankien puolustusta hoitavat juristit ovat itse yhä suuremmissa vaaroissa;
- Q. ottaa huomioon, että Iranin viranomaiset ovat ilmoittaneet, että ne ovat rakentamassa internetiä, joka toimisi rinnakkain avoimen maailmanlaajuisen internetin kanssa ja lopulta korvaisi sen ja jota ne kuvaavat islamin periaatteiden mukaiseksi "halal-verkoksi"; toteaa, että "halal-verkko" antaisi Iranin viranomaisille tosiasiallisen mahdollisuuden valvoa sataprosenttisesti verkon kaikkea tiedonkulkua ja sisältöä, mikä loukkaisi vakavasti sananvapautta ja rajoittaisi tiedonsaantia ja tietoverkkojen käyttöä;
- R. ottaa huomioon, että on runsaasti tietoja EU-maiden yhtiöistä (ja EU:hun sijoittautuneista yhtiöistä), jotka ovat antaneet Iranin viranomaisille teknistä apua ja toimittaneet varta vasten niille räätälöityä tekniikkaa, jota on käytetty verkossa toimivien ihmisoikeuksien puolustajien ja ihmisoikeusaktivistien jäljittämiseen ja tavoittamiseen ja joka näin ollen on toiminut ihmisoikeusloukkausten välineenä;
1. on erittäin huolissaan Iranin jatkuvasti huononevasta ihmisoikeustilanteesta, poliittisten vankien määrän kasvamisesta, teloitusten jatkuvasti suuresta määrästä ja myös nuorten teloitusten suuresta määrästä, kidutuksen yleisyydestä, epäoikeudenmukaisista oikeudenkäynneistä ja takuita vastaan vapauttamisesta vaadituista kohtuuttomista summista sekä tiedon-, sanan-, kokoontumis- ja uskonvapauden ja koulutuksen ja liikkumisen vapauden pitkälle menevistä rajoituksista;
2. arvostaa kaikkien niiden iranilaisten rohkeutta, jotka taistelevat perusvapauksien, ihmisoikeuksien ja demokraattisten periaatteiden puolesta ja haluavat elää yhteiskunnassa, jossa ei ole sortoa ja uhkailua;

3. tuomitsee ankarasti kuolemanrangaistuksen käytön ja pyytää Iranin viranomaisia YK:n yleiskokouksen päätöslauselmien 62/149 ja 63/138 mukaisesti keskeyttämään kuolemantuomioiden täytäntöönpanon, kunnes kuolemanrangaistus poistetaan kokonaan;
4. kehottaa muuttamaan Iranin rikoslakia siten, että oikeus- ja hallintoviranomaisten määräämät ruumiilliset rangaistukset kielletään; muistuttaa, että kidutukseen verrattavissa oleva ruumiillisen rangaistuksen käyttö on kansalaisyhteiskuntaa ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 7 artiklan vastaista; tuomitsee ankarasti opiskelija-aktivistien Somayeh Tohidloun ja Payman Arefin ruusukinon;
5. on valmis tukemaan ihmisoikeusrikkomuksista vastuussa olevien lisäpakotteita; kehottaa niitä EU:n jäsenvaltioita, jotka ovat YK:n turvallisuusneuvoston pysyviä jäseniä, esittämään tutkimuksen aloittamista siitä, voidaanko Iranin viranomaisten tekemiä rikoksia pitää rikoksina ihmisyyttä vastaan;
6. kehottaa Iranin viranomaisia vapauttamaan kaikki poliittiset vangit, mukaan lukien poliittiset johtajat Mir-Hossein Mousavi ja Mehdi Karroubi, ihmisoikeusjuristit Nasrin Sotoudeh ja Abdolfattah Soltani, opiskelija-aktivistit Bahareh Hedayat, Abdollah Momeni, Mahdieh Golroo ja Majid Tavakoli, toimittaja Abdolreza Tajik, pastori Yousef Nadarkhani sekä elokuvaohjaajat Jafar Panahi ja Mohammad Rasoulof sekä kaikki muut YK:n erityisraportoijan Ahmed Shaheedin Iranin ihmisoikeustilannetta koskevassa raportissa mainitut henkilöt;
7. pahoittelee syvästi oikeuskäsittelyjen oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden sekä niihin osallistuvien ammatillisen koulutuksen puutetta ja kehottaa Iranin viranomaisia varmistamaan menettelyjen oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden;
8. kehottaa Iranin hallitusta sallimaan viipymättä YK:n erityisraportoijan Ahmed Shaheedin pääsyn Iraniin, jotta hän voi tarkastella maan nykyistä ihmisoikeuskriisiä; panee merkille maan hallituksen täydellisen yhteistyöhaluttomuuden erityisraportoijan toimeksiannon toteuttamisessa ja toteaa, että se kieltäytyy jatkuvasti päästämästä raportoijaa maahan; katsoo, että tämä ilmentää sitä, että sillä ei ole aikomusta ryhtyä merkityksellisiin toimiin ihmisoikeustilanteen parantamiseksi;
9. kehottaa Iranin viranomaisia osoittamaan, että ne sitoutuvat täysin tekemään yhteistyötä kansainvälisen yhteisön kanssa Iranin ihmisoikeustilanteen parantamiseksi, ja kehottaa Iranin hallitusta täyttämään sekä kansainvälisen oikeuden että allekirjoittamiensa kansainvälisten sopimusten mukaiset velvoitteensa; korostaa vapaiden ja oikeudenmukaisten vaalien merkitystä;
10. kehottaa Iranin viranomaisia vapauttamaan viipymättä Iranin taiteilijayhteisön pidätetyt jäsenet ja lopettamaan yhteisön vainoamisen, joka ilmenee pidätyksinä ja muuna ahdisteluna; panee merkille, että tällainen kohtelu on niiden kansainvälisten ihmisoikeusperiaatteiden vastaista, jotka Iran on vapaaehtoisesti allekirjoittanut; toteaa, että oikeus ilmaista itseään taiteen ja kirjoittamisen avulla on vahvistettu kansalaisyhteiskuntaa ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 19 artiklassa, ja muistuttaa, että Iran on allekirjoittanut sopimuksen;

11. kehottaa Irania ryhtymään toimiin varmistaakseen, että oikeutta uskon- ja uskonnonvapauteen kunnioitetaan täysimääräisesti ja että lainsäädäntö ja käytäntö ovat täysin kansalaisyhteiskuntaa ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen 18 artiklan mukaisia, ja toteaa, että sopimuksessa edellytetään myös, että kaikilla on halutessaan ehdoitta täysi oikeus vaihtaa uskontoa;
12. kehottaa Irania ryhtymään viipymättä toimiin varmistaakseen, että Bahá'í-yhteisön jäseniä suojellaan syrjinnältä kaikilla aloilla, että heidän oikeuksiensa loukkaukset tutkitaan viipymättä ja että vastuussa olevat asetetaan syytteeseen ja yhteisön jäsenille taataan tehokkaat oikeussuojakeinot;
13. moittii Irania siitä, että se häiritsee laittomasti Hotbird- ja Eutelsat W3A -satelliittien kautta lähetettyjä BBC:n persiankielisen palvelun ja Deutsche Welle TV:n signaaleja, ja kehottaa Eutelsatia pidättymään palvelujen tuottamisesta Iranin valtion TV-asetuille niin kauan kuin Iran jatkaa Eutelsat-palvelujen käyttämistä riippumattomien TV-ohjelmien estämiseen;
14. on huolissaan siitä, että (eurooppalaista) sensuuri-, suodatus- ja valvontatekniikkaa käytetään tiedonkulun ja tiedonvälityksen valvontaan ja sensuuriin ja ihmisoikeuksien puolustajien ja muiden kansalaisten jäljittämiseen, kuten äskettäisessä Creativity Softwaren tapauksessa; kehottaa eurooppalaisia yrityksiä täyttämään yhteiskuntavastuuseen liittyvät velvoitteensa ja pidättymään sellaisten tavaroiden, tekniikan ja palveluiden toimittamisesta Iraniin, jotka voivat vaarantaa Iranin kansalaisten kansalais- ja poliittiset oikeudet;
15. korostaa, että vapaa tiedonsaanti ja viestintävälineiden käyttö sekä sensuroimaton pääsy internetiin (verkkovapaus) ovat yleismaailmallisia oikeuksia ja välttämättömiä demokratialle, sanavapaudelle, avoimuudelle ja vastuullisuudelle, kuten YK:n ihmisoikeusneuvosto totesi 6. toukokuuta 2011;
16. kehottaa Iranin viranomaisia kumoamaan tai muuttamaan kaiken lainsäädännön, jossa säädetään seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin perustuvasta syrjinnästä, vainoamisesta tai rangaistuksista tai joka voisi johtaa tällaiseen toimintaan, ja varmistamaan, että kaikki seksuaalisen suuntautumisen tai molempien halukkuuteen perustuvan seksuaalisen toiminnan vuoksi pidätetyt vapautetaan viipymättä ja ehdoitta;
17. kehottaa jäsenvaltioita tarjoamaan turvapaikan niille Iranin kansalaisille, jotka ovat paenneet maastaan, esimerkiksi Shelter City -aloitteen puitteissa;
18. kehottaa Iranin viranomaisia hyväksymään rauhanomaisen protestoinnin ja ryhtymään ratkaisemaan Iranin kansan lukemattomia ongelmia; on erityisen huolissaan Urmia-järven aluetta uhkaavasta ekologisesta katastrofista ja kehottaa hallitusta toimimaan määrätietoisesti palauttaakseen alueen ekologisen tasapainon, josta miljoonat ihmiset ovat riippuvaisia;
19. kehottaa EU:n edustajia ja komission varapuheenjohtajaa / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaa edustajaa kannustamaan Iranin viranomaisia aloittamaan uudelleen ihmisoikeusvuoropuhelun;
20. kehottaa Euroopan ulkosuhdehallintoa keskittymään Iranin vankiloissa oleviin EU-

kansalaisiin ja tekemään kaiken voitavansa varmistaakseen heidän hyvinvointinsa ja vapauttamisensa;

21. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, YK:n pääsihteerille, korkeimman hengellisen johtajan toimistolle, Iranin korkeimman oikeuden presidentille sekä Iranin hallitukselle ja parlamentille.